

VEROJEN KIRJA

**Päivitetty vuoden
2014 luvuilla!**

eve FAKTA

18.8.2015

Aiemmin julkaistu EVA Fakta -sarjassa:

Hyvinvointivaltio numeroina (5. täydennetty painos 2015)

Kuka Suomessa tekee työt? (2015)

Tästä Suomi elää (2014)

Julkaisut löytyvät osoitteesta www.eva.fi/julkaisut/faktat.

Kustantaja: Taloustieto Oy

Painopaikka: Next Print Oy, Helsinki 2015

EVA Fakta 3/2015

2. täydennetty painos

ISSN 2342-7175 (painettu)

ISSN 2342-7183 (pdf)

ISBN 978-951-628-638-2 (painettu)

ISBN 978-951-628-639-9 (pdf)

**TOTUUS
VEROISTASI**

EVAn verokone laskee kokonaisveroasteesi
tulojesi ja menojesi mukaan. Tutustu:

www.totuusveroistasi.fi

Esipuhe

Verot ovat maailman ikävin teema, josta syntyvät kaikkein värikkäimmät keskustelut. Tuloverot tunnemme ja kuntaveron korotukset kuumentavat sanomalehden yleisönosaston.

Mutta välilliset verot, sosiaaliturvamaksut ja valmisteverot tunnemme huonommin. Ja mitä on ajateltava palosuojamaksusta, pilkintämaksusta tai lästimaksusta?

EVA julkaisi vuonna 2011 ensimmäisen painoksen faktakirjasta *Hyvinvointivaltio numeroina*. Halusimme koota yksiin kansiin olennaisen perustiedon yhteiskunnan kulueristä. Pienestä teoksesta tuli suuresti suosittu, ja oli luonnollista kysyä seuraavaksi: Entäs ne tulot?

Verojen kirja kokoaa yhteen hyvinvointivaltion saatavat. Sen tehtävä on asettaa eri verotyypit mittasuhteisiinsa. Se kertoo, onko Suomi himoverottajan paratiisi vai onko verotus aidosti keventynyt. Minkä veron suhteellinen osuus on kasvanut ja onko joukossa maksuja, joiden turpoamista emme ole havainneet?

Verojen kirjan on koonnut ja 2. painoksen päivittänyt Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkija Hannu Kaseva.

Esitän hänelle parhaat kiitokseni. Verojen kirja on merkittävä työ, joka tekee seuraavasta veroväittelystäsi selvästi paremman ja asiantuntevamman.

Helsingissä 18. elokuuta 2015

Matti Apunen

Johtaja

EVA

Sisältö

Julkisyhteisöjen kokonaistulot	4
Julkisyhteisöjen tulojen lähteet 1975–2014	5
Julkisyhteisöjen verotulojen ja veronluonteisten maksujen kehitys 1975–2014	6
15 merkittävintä verotulojen lähdeä 2014	7
Verotuksen rakenteen kehitys 1975–2014	8
Julkisyhteisöjen markkinatulojen ja muiden tulojen kehitys 1975–2014	9
Verot ja veroluonteiset maksut	10
Välittömien verojen kehitys 1975–2014	11
Kotitalouksien välittömät verot valtiolle 1993–2014	12
Kotitalouksien välittömät verot kunnille 1993–2014	13
Kotitalouksien kiinteistöveron sekä perintö- ja lahjaveron kehitys 1993–2014	14
Kotitalouksien muiden omaisuusverojen kehitys 1993–2014	15
Yritysten ja yhteisöjen välittömien verojen kehitys 1993–2014	16
Sosiaalivakuutusmaksujen kehitys 1975–2014	17
Välillisten verojen kehitys 1975–2014	18
Energia- ja ajoneuvoverojen kehitys 1975–2014	19
Haittaverojen kehitys 1975–2014	20
Muiden tulojen kehitys 1975–2014	21

Keskeiset verokannat	22
Kotitalouksien tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksukannat 1975–2014	23
Kotitalouksien arvonlisä-, pääomatulo- ja kiinteistöverokannat 1975–2015	24
Yritysten ja yhteisöjen verokannat 1975–2014	25
Keskeiset veroasteet	26
Pieni-, keski- ja suurituloisen palkansaajan tuloveroasteet 1980–2013	27
Kotitalouksien maksamat verot tuloluokittain 2013	28
Kotitalouksien veroaste 1975–2014	29
Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2014	30
Kotitalouksien kulutusveroaste 1975–2014	31
Esimerkkejä kulutusveroista tietyissä tuotteissa 2014	32
Yritysten ja yhteisöjen tuloveroaste 1975–2014	33
Yritysten ja yhteisöjen sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2014	34
Kansainvälistä vertailua	35
Kansantalouden veroaste eräissä EU-maissa 1970–2014	36
Perheettömän palkansaajan tuloverotus eräissä EU-maissa 2014	37
Palkansaajan verokiila eräissä EU-maissa 2000–2014	38
Palkansaajan korkein rajaveroaste eräissä EU-maissa 2000–2014	39
Yleinen arvonlisäverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014	40
Yritysten ja yhteisöjen tuloverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014	41
Pörssiosinkojen verokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014	42
Liite: Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2014	43

Julkisyhteisöjen kokonaistulot

Veroilla rahoitetaan julkisyhteisöjen eli valtion, kuntien ja sosiaaliturvarahastojen toimintaa. Verot jaetaan välittömiin ja välillisiin veroihin.

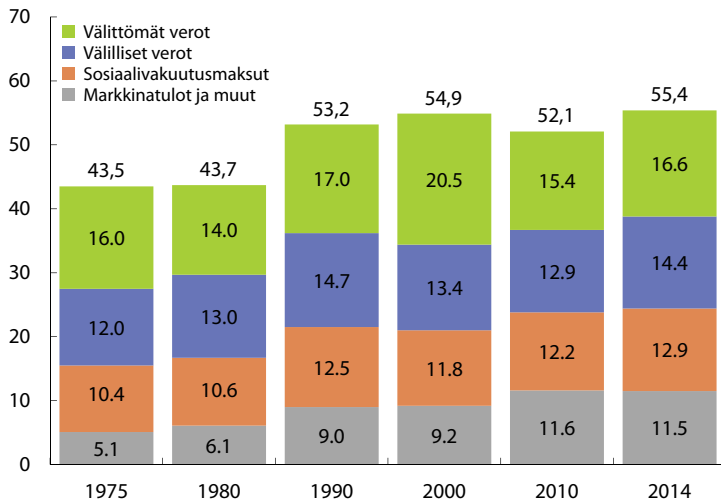
Välitön vero peritään suoraan henkilöltä tai yritykseltä. Välittömiä veroja ovat esimerkiksi valtion tulovero, kunnallisvero ja perintövero (ks. s. 11).

Välillinen vero siirtyy henkilöltä tai yritykseltä kuluttajan maksettavaksi osana tavaroiden ja palvelujen hintaa. Välillisiä veroja ovat arvonlisävero ja valmisteverot (s. 18).

Veronluonteisiin pakollisiin maksuihin luetaan sosiaalivakuutusmaksut (s. 17), kuten työeläkevakuutus-, sairausvakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksut. Niillä rahoitetaan sosiaaliturvaa ja eläkkeitä, joista huohtivat sosiaaliturvarahastot eli esimerkiksi Kansaneläkelaitos, työeläkeyhtiöt, työttömyyskassa ja sairauskassat.

Kolmas julkisyhteisöjen tulonlähde ovat markkinatulot (s. 9), joihin luetaan myyntitulot, omaisuustulot ja palvelumaksut. Niitä valtio ja kunnat hankkivat harjoittamalla ja omistamalla liiketoimintaa sekä veloittamalla tuottamistaan palveluista.

Julkisyhteisöjen tulojen lähteet 1975–2014 (prosenttia BKT:sta)

Julkisyhteisöjen tulojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 55,4 prosenttia vuonna 2014. Verojen ja veroluonteisten maksujen lisäksi julkisyhteisöt saavat myyntituloja liiketoiminnastaan ja omaisuustuloja sijoituksistaan.

Taluskriisi (2008–) on nostanut etenkin välittömien ja välillisten verojen osuutta bruttokansantuotteesta (BKT:sta). Myös sosiaalivakuutusmaksujen, kuten työeläkemaksujen, osuus on kasvanut.

Vuosina 1980–1990 julkisyhteisöjen tuloja kasvatettiin voimakkaasti, kun julkisia palveluja ja sosiaaliturvaa laajennettiin.

Lähde: Tilastokeskus.

Julkisyhteisöjen verotulojen ja veronluonteisten maksujen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

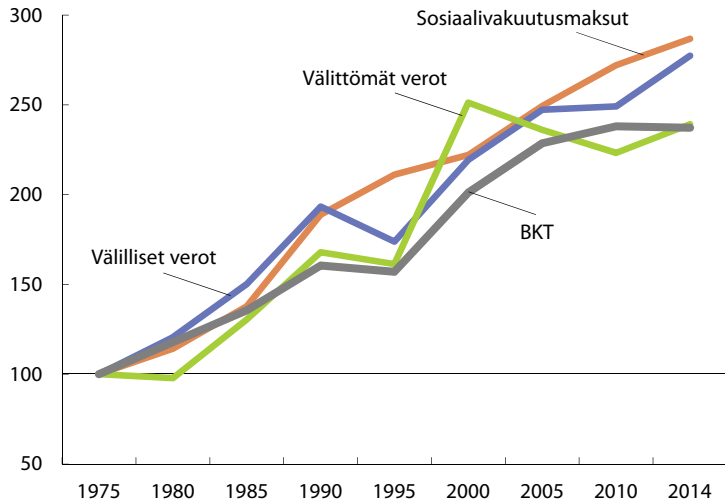
Taluskriisin aikana (2008–) verojen ja sosiaalimaksujen tuotto on reaalisesti kasvanut BKT:ta nopeammin, kun verotus on kiristynyt ja työeläkevakuutusmaksuja korotettu.

Nopeimmin on kasvanut välillisten verojen eli arvonlisä- ja valmisteverojen tuotto. Myös välittömien verojen tuotto on kääntynyt nousuun, vaikka työllisyys ja yritysten kannattavuus ovat heikentyneet.

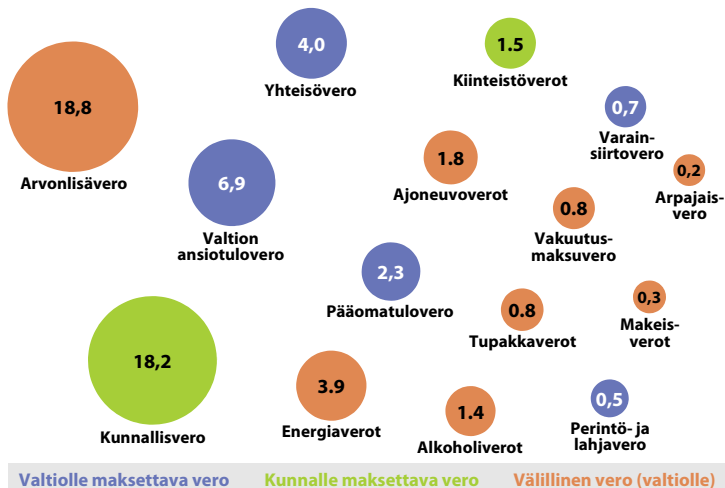
Lähde: Tilastokeskus.

Verot ja veronluonteiset maksut v. 2014

	mrd. e	%
Välittömät verot	34,4	38
Välilliset verot	29,2	32
Sova-maksut	26,6	29
Yhteensä	90,2	100

15 merkittävintä verotulojen* lähdettä 2014 (mrd. euroa)

* Vertailussa ei ole huomioitu veronluonteisia sosiaalivakuutusmaksuja.

Arvonlisävero ja kunnallisvero ovat yksittäisistä veroista merkittävimmät julkisyhteisöjen tulonlähteet.

Arvonlisäveroa perittiin melkein 19 miljardia euroa vuonna 2014. Kunnat kantoivat kunnallisveroja yli 18 miljardia.

Valtion ansiotuloveron kertymä oli noin 7 miljardia euroa sekä yritysten ja yhteisöjen maksaman yhteisöveron noin 4 miljardia. Polttoaineista ja sähköstä perittyjen energiaverojen tuotto oli 3,9 miljardia euroa.

Kotitaloudet maksoivat pääomatuloveroa yli 2 miljardia euroa. Yli miljardi euroa kerättiin myös ajoneuvoveroilla, kiinteistöveroilla ja alkoholiveroilla.

Lähde: Tilastokeskus.

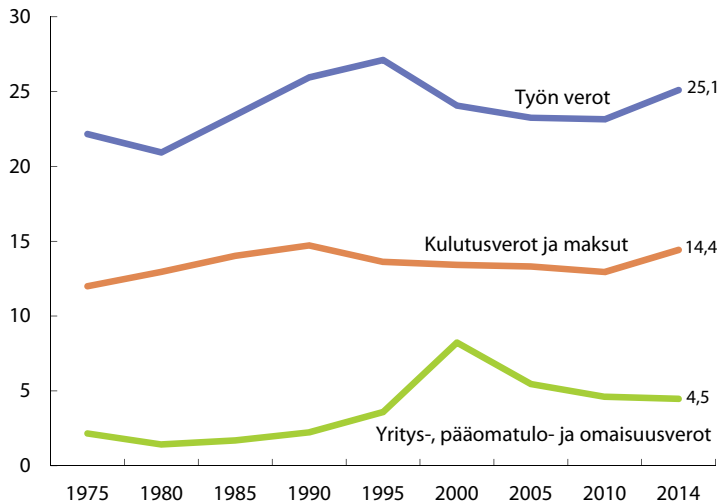
Verotuksen rakenteen kehitys 1975–2014 (prosenttia BKT:sta)

Työn verotus on viime vuosina kiristynyt, vaikka veropolitiikassa on sitten 1990-luvun laman pyrittävä alentamaan työn verorasitusta. Taluskriisin (2008–) aikana ansiotulojen verotusta on kiristetty ja sosiaalivakuutusmaksuja nostettu.

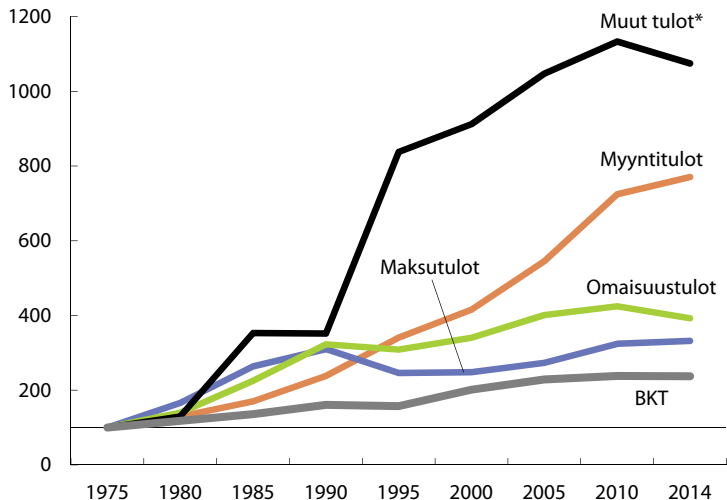
Valtion kassaan on haettu rahaa myös kiristämällä arvonlisä- ja valmisteverotusta. Verotuksen rakenne ei kuitenkaan ole juuri muuttunut.

Yhteisö-, omaisuus- ja pääomatuloverojen osuus BKT:sta on noussut vuodesta 1975. Vuosituhannen vaihteessa yritysveroja kasvatti Nokia-klusteri. Vuonna 2014 yhteisö-, omaisuus- ja pääomatuloverojen osuus BKT:sta oli 4,5 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus.

Julkisyhteisöjen markkinatulojen ja muiden tulojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää pääomansiirrot ja sekalaiset tulot, kuten EU:n tuet.

Julkisyhteisöjen liikeyritysten tulot ovat reaalisesti lähes kahdeksankertaistuneet vuodesta 1975. Näihin myyntituloihin luetaan mm. valtion ja kuntien liikelaitosten tulot.

Myös julkisyhteisöjen omaisuus-tulojen, kuten työeläkesijoitusten tuottojen, valtionyhtiöiden osinkojen ja liikelaitosten tulouttamien ylijäämien, määrä on kasvanut. Maksutuloihin kuuluvat mm. sairaala- ja päivähoitomaksut.

Lähde: Tilastokeskus.

Markkinatulot v. 2014	mrd. e
Myyntitulot	11,2
Omaisuuustulot	6,6
Maksutulot	2,2
Muut tulot	0,7

Verot ja veronluonteiset maksut

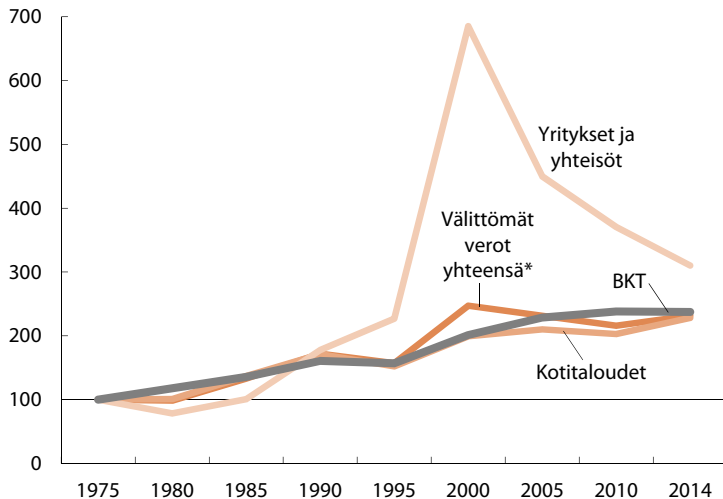
Veroja ja veronluonteisia maksuja kerättiin noin 90 miljardia euroa vuonna 2014 (ks. liite s. 43–44). Veronsaajia ovat valtio, kunnat ja muut julkisyhteisöt, kuten sosiaaliturvaa hoitavat sosiaaliturvarahastot.

Melkein puolet eli 42 miljardia euroa veroista ja veronluonteisista maksuista meni valtiolle. Valtion tärkein tulonlähde on arvonlisävero (s. 7 ja 18). Valtio perii kotitalouksilta ja yrityksiltä myös tuloveroja ja valmisteveroja.

Kuntien verotulot olivat noin 21 miljardia euroa, mikä oli noin neljännes kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista. Aukkaat maksavat kunnille kunnallis- ja kiinteistövero (s. 13) sekä yhteisöt kiinteistövero (s. 16). Lisäksi valtio siirsi noin 8,5 miljardia euroa omista verotuloistaan kunnille valtionosuuksina.

Lähes kolmannes eli melkein 27 miljardia euroa kaikista veroista ja veronluonteisista maksuista kerättiin sosiaaliturvarahastoille, joihin kuuluvat mm. Kansaneläkelaitos, työeläkeyhtiöt ja työtömyyskassat.

Välittömien verojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää myös Yleisradiomaksun ja valtion päästökauppatulot.

Välittömien verojen tuotto on kasvanut noin BKT:n tahdissa.

Taluskriisin aikana (2008–) kotitalouksien maksamien välittömien verojen määrä on kasvanut ja yritysten pienentynyt, koska yritysten tulokset ovat heikentyneet.

Kotitaloudet maksavat välittömiä veroja ansio- ja pääomatuloista, kiinteistöistä ja omaisuuden siirroista. Yritysten veropohjana ovat voitot, kiinteistöt ja omaisuuden siirrot.

Lähde: Tilastokeskus.

Välittömät verot v. 2014

	mrd. e	%
Yritykset ja yhteisöt	4,9	14
Kotitaloudet	29,5	86
Yhteensä	34,4	100

Kotitalouksien välittömät verot valtiolle 1993–2014 (indeksi, 1993=100)

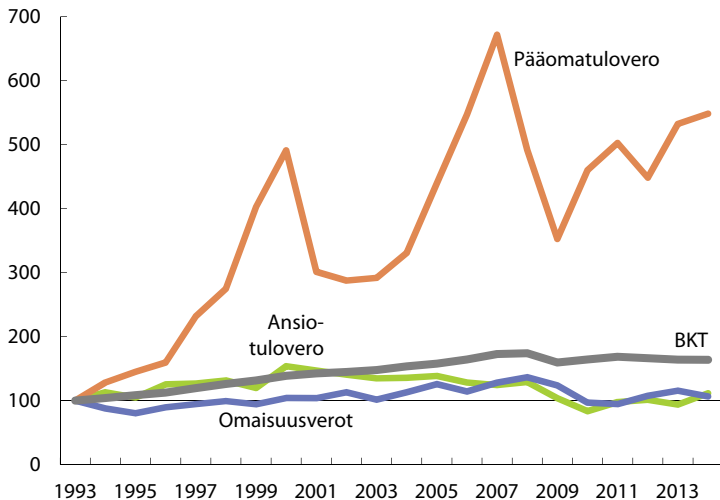
Kotitalouksien ansiotuloverotus ja pääomatuloverotus ovat kiristyneet talouskriisin aikana (2008–).

Mm. osinko- ja vuokratuloista maksettava pääomatulovero on tehty progressiiviseksi (2012–), ja lisäksi verokantoja on nostettu.

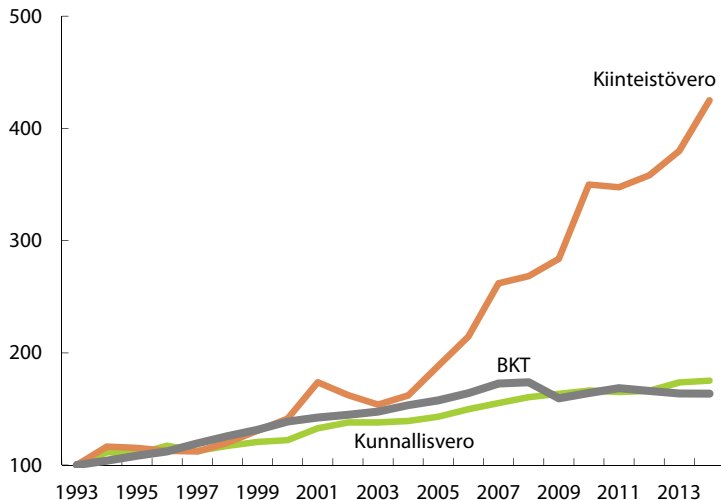
Omaisuusveroihin kuuluvat kiinteistövero, varainsiirtovero, perintö- ja lahjavero sekä korkotulojen lähdevero (ks. tarkemmin s. 14–15).

Lähde: Tilastokeskus.

Verot valtiolle v. 2014	mrd. e
Ansiotulovero	6,8
Pääomatulovero	2,3
Omaisuusverot	1,3
Yhteensä	10,5

Kotitalouksien välittömät verot kunnille 1993–2014 (indeksi, 1993=100)

Kunnallisveron tuotto on kasvanut talouskriisin aikana (2008–) BKT:ta nopeammin, kun kunnat ovat nostaneet veroprosenttejaan.

Myös kotitalouksien maksaman kiinteistöveron tuotto on kasvanut ripeästi. Rakennusten ja maapohjan verotusarvoja ja kiinteistöveroprosentteja on nostettu.

Lähde: Tilastokeskus.

Verot kunnille v. 2014	mrd. e
Kunnallisvero	18,2
Kiinteistövero	0,8
Yhteensä	19,0

Kotitalouksien kiinteistöveron sekä perintö- ja lahjaveron kehitys 1993–2014 (indeksi, 1993=100)

Kiinteistöveron tuotto on yli nelinkertaistunut vuodesta 1993, jolloin sitä alettiin periä. Perintö- ja lahjaveron tuotto taas vaihtelee voimakkaasti.

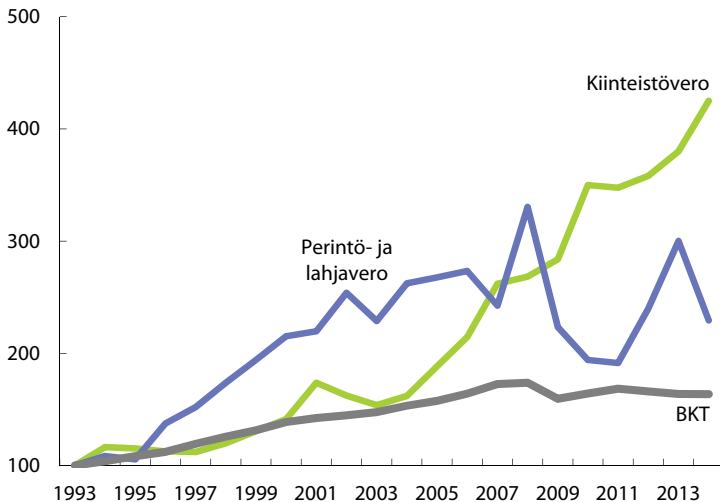
Perintöveron tuotto kasvoi vauhdilla vuonna 2008, kun uhkana oli perintöverotuksen kiristyminen. Perinnönjakoja ja sukupövenvaihdoksia aikaistettiin.

Kaikkiaan kotitaloudet maksoivat omaisuusveroja noin 2,1 miljardia euroa vuonna 2014 (ks. myös s. 15).

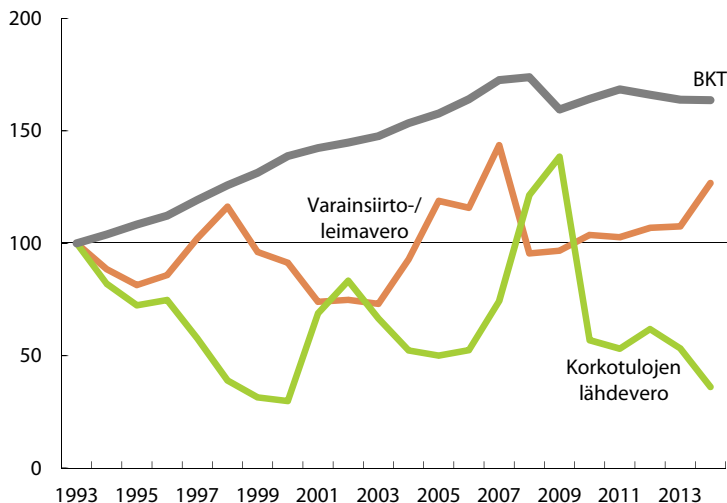
Lähde: Tilastokeskus.

Omaisuusverot v. 2014 mrd. e

Kiinteistövero	0,8
Perintö- ja lahjavero	0,5

Kotitalouksien muiden omaisuusverojen kehitys 1993–2014 (indeksi, 1993=100)

Kotitalouksien muiden omaisuusverojen tuotto on kasvanut reaalisesti BKT:ta hitaammin.

Varainsiirtoveroa maksetaan kiinteistö- ja arvopaperikaupoista, joten sen tuottoon vaikuttavat kauppamäärien ja -hintojen muutokset.

Korkotuloista maksettavan lähdeveron vaihtelua taas selittävät korkotason ja -tulojen muutokset.

Lähteet: Tilastokeskus.

Omaisuusverot v. 2014 mrd. e

Varainsiirtovero	0,7
Korkotulojen lähdevero	0,1

Yritysten ja yhteisöjen välittömien verojen kehitys 1993–2014 (indeksi, 1993=100)

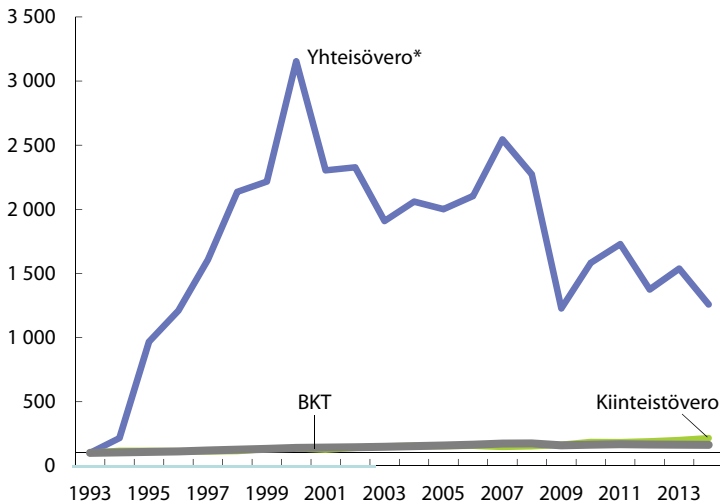
Taluskriisi (2008–) on leikannut yritysten maksaman yhteisöveron tuottoa, kun yritysten kannattavuus on heikentynyt ja yrityskenntä muuttunut. Lisäksi yhteisöverokantaa on alennettu.

1990-luvun lamavuosien jälkeen yhteisöveron tuotto kasvoi nopeasti. Tuolloin verokanta puolitettiin ja yritysten tulokset alkoivat kohentua. Verokannan alentaminen kannusti yrityksiä näyttämään voittoa ja jakamaan sitä omistajilleen.

Lähde: Tilastokeskus.

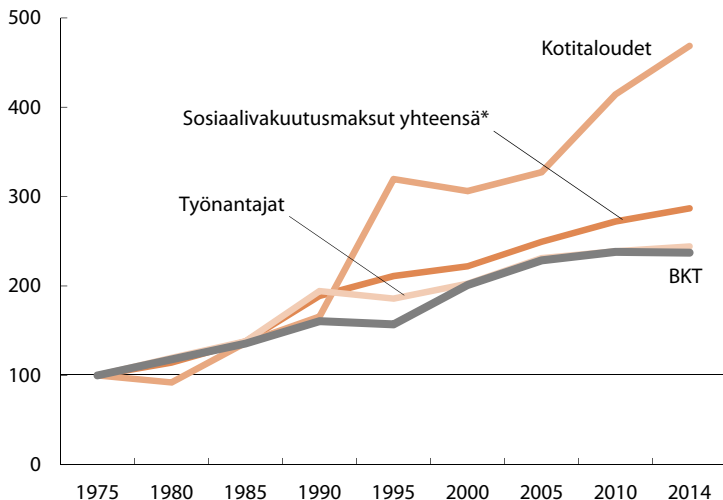
Välittömät verot v. 2014 mrd. e

Yhteisövero	4,0
Kiinteistövero	0,7
Yhteensä	4,7

* Sisältää myös kirkon saaman yhteisöveron.

Sosiaalivakuutusmaksujen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

* Sisältää myös vapaaehtoiset maksut, kuten eläke- ja tapaturmavakuutusmaksut.

Sosiaalivakuutusmaksut ovat reaalisesti nousseet BKT:ta ripeämmin. Työeläke- ja sairausvakuutusmaksujen korotuksilla on rahoitettu kasvavia eläke- ja sosiaalimenoja.

Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksut ovat lähes viisinkertaistuneet vuodesta 1975. Maksurasitusta on siirretty työnantajilta kotitalouksille, koska yritysten kilpailukykyä ja työllistämistä on pyritty parantamaan.

Lähde: Tilastokeskus.

Sova-maksut v. 2014	mrd. e	%
Kotitaloudet	8,4	32
Työnantajat	18,2	68
Yhteensä	26,6	100

Välillisten verojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

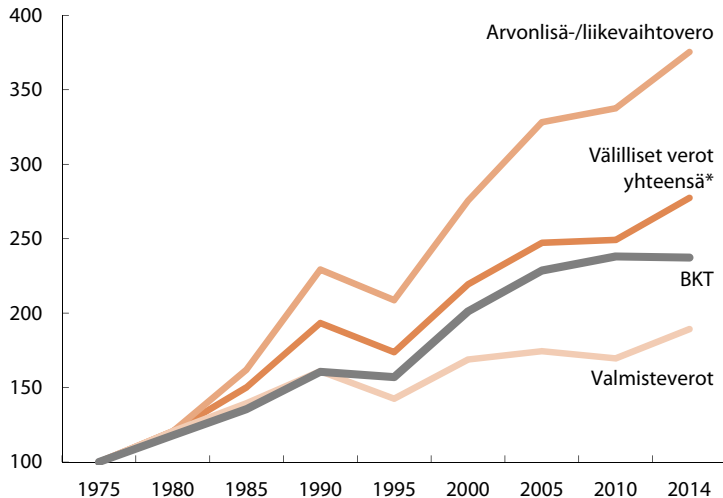
Arvonlisäveron tuotto on kasvanut ripeästi, kun verokantoja on talouskriisin aikana (2008–) nostettu.

Välillisten verojen kehitys seuraa yksityisen kulutuksen muutoksia. Vaikka yritykset tilittävät välilliset verot, kuluttajat maksavat ne korkeampina hintoina.

EU-jäsenyys vuonna 1995 muutti välillisen verotuksen rakennetta. Alkutuotannon valmisteveroja karsittiin, ja palvelut tulivat arvonlisäverollisiksi.

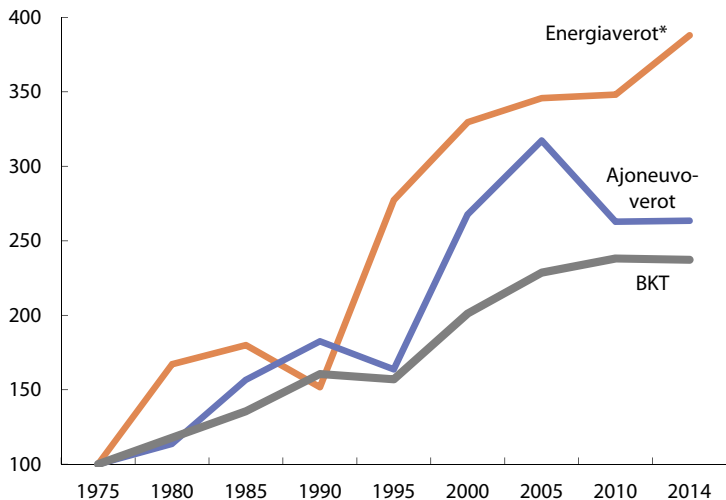
Lähde: Tilastokeskus.

Välilliset verot v. 2014	mrd. e
Arvonlisävero	18,8
Valmisteverot	10,4
Yhteensä	29,2

* Mukana ei ole pankkiveroa eikä valtion päästökauppatuloja.

Energia- ja ajoneuvoverojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

* Mukana ei ole valtion päästökauppatuloja.

Energian valmisteverotus on viime vuosina kiristynyt. Veronkorotuksilla on paikattu valtion kassavajeita sekä pyritty vähentämään ilmastolle haitallista kulutusta ja tuotantoa.

Ajoneuvoverot kattavat sekä hankintavaiheen autoveron että vuotuisen ajoneuvoveron.

Lähde: Tilastokeskus.

Energia- ja ajoneuvoverot v. 2014 mrd. e

Energiaverot	3,9
Ajoneuvoverot	1,8

Haittaverojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

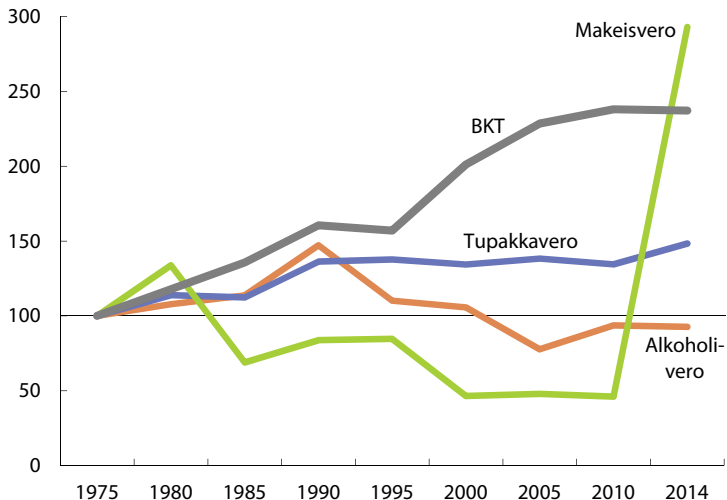
Terveydelle haitallisten hyödykkeiden valmisteverotus on reaalisesti kasvanut BKT:ta hitaammin, joskin makeisten verotus on kiristynyt.

Tupakan, alkoholin ja makeisten haittaveroista kertyy nykyään vain noin viidennes valmisteverojen kokonaistuotosta, kun aiemmin niiden osuus oli 40 prosenttia.

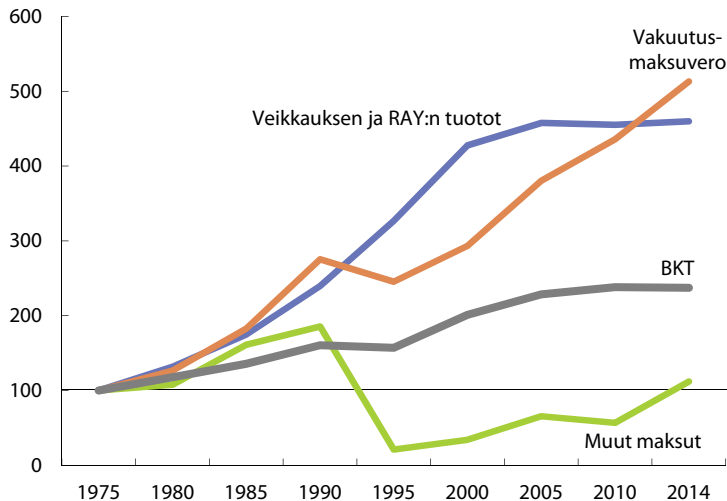
Haittaverojen tuottoa vähentää mm. ostosmatkailu matalamman hintatason ja verotuksen maissa.

Lähde: Tilastokeskus.

Haittaverot v. 2014	mrđ. e
Alkoholivero	1,4
Tupakkavero	0,8
Makeisvero	0,3
Yhteensä	2,4

Muiden tulojen kehitys 1975–2014 (indeksi, 1975=100)

Julkisyhteisöt saavat tuloja myös Veikkauksen ja Raha-automaattiyhdistyksen voittovaroista. Pelimonopolioiden tuloutukset ovat aiemmin kasvaneet vauhdilla, mutta viime vuosina kasvu on hiipunut.

Kotitalouksien vakuutuksista perittävien verojen tuotto taas on kasvanut BKT:ta nopeammin.

Muihin maksuihin kuuluu mm. jätevero (ks. liite s. 43–44).

Lähde: Tilastokeskus.

Muut tulot v. 2014	mrd. e
Rahapelituotot	1,0
Vakuutusmaksuvero	0,8
Muut valmisteverot ja maksut	0,4

Keskeiset verokannat

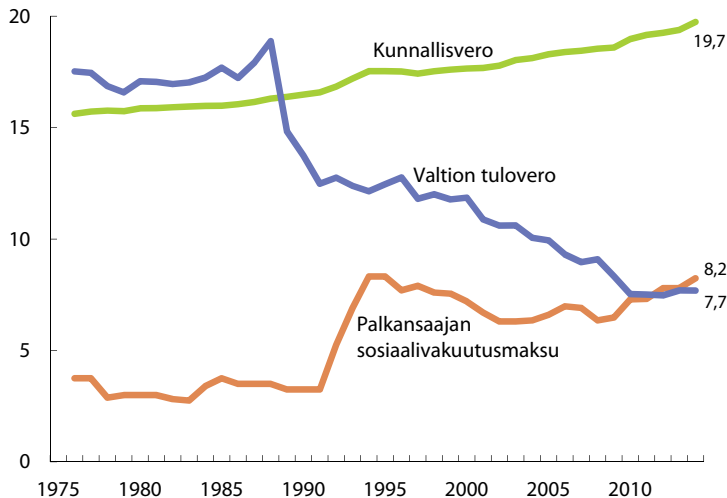
Veropolitiikalla voidaan vaikuttaa kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen, mikä tarkoittaa veropohjien ja verokantojen muuttamista. Tehokkaassa verotuksessa yhdistyvät laaja veropohja sekä matala ja vakaa verokanta.

Veropohja määrittelee sen, mistä tiettyä veroa maksetaan. Laajasti ottaen veropohjalla tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, joita verotetaan. Matalillakin verokannoilla voidaan päästä suuriin verokertymiin, jos veropohja on kattava ja yhtenäinen.

Verokanta määrittelee sen, miten paljon veroa tietystä veropohjasta maksetaan. Nimellinen verokanta on yleensä laissa säädetty prosentuaalinen maksuosuus (veroprosentti) tai yksikkömaksu, joka perustuu esimerkiksi tilavuuteen (senttiä polttoainelitralta).

Arvonlisäverotuksessa (ks. esim. s. 24) on käytössä myös alennettuja verokantoja, joten tietyistä tuotteista peritään suhteellisesti vähemmän veroa kuin toisista. Yleinen tavaroiden ja palvelujen arvonlisäverokanta oli 24 prosenttia vuonna 2014. Elintarvikkeiden alennettu arvonlisäverokanta oli 14 prosenttia ja esimerkiksi lääkkeiden ja kulttuuripalveluiden 10 prosenttia.

Kotitalouksien tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksukannat 1975–2014 (prosenttia)

Kotitalouksien keskeiset verokannat ovat taluskriisin aikana (2008–) olleet kautta linjan nousussa.

Pisimpään kasvussa on ollut keskimääräinen asukasluvulla painotettu kunnallisveroprosentti. Vuonna 2014 se oli 19,7 prosenttia.

Myös palkansaajan sosiaalivakuutusmaksujen perusteita on kiristetty. Vuonna 2014 keskimääräinen sosiaalivakuutusmaksu oli 8,2 prosenttia.

Valtion ansiotulotuloveroa maksettiin keskimäärin 7,7 prosenttia, joten sekin on osaltaan kiristynyt työn verotusta viime vuosina.

Lähteet: Tilastokeskus, Veronmaksajain Keskusliitto.

Kotitalouksien arvonlisä-, pääomatulo- ja kiinteistöverokannat 1975–2015 (nimellinen prosentti)

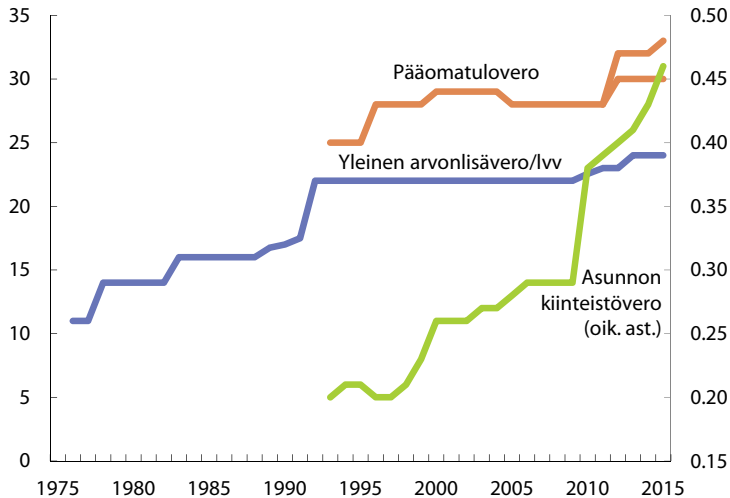
Kotitalouksien keskeisiä verokantoja on kiristetty talouskriisin aikana (2008–).

Yleinen arvonlisäverokanta on noussut 2 prosenttiyksiköllä 24 prosenttiin.

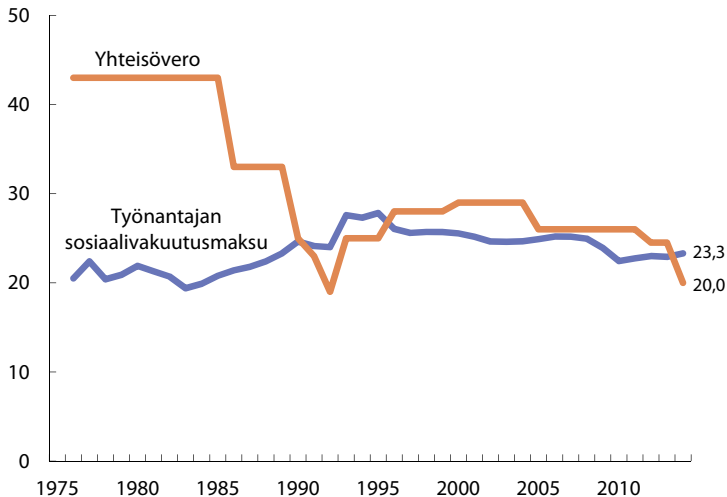
Myös osingoista, vuokratuloista ja myyntivoitoista maksettava pääomatulovero on kiristynyt. Pääomatuloveroa on nostettu 2 prosenttiyksiköllä 30 prosenttiin. Lisäksi verosta on tehty progressiivinen niin, että yli 30 000:n tuloista veroa menee 33 prosenttia vuonna 2015.

Kiinteistöveroa kotitaloudet maksavat vakituisista asunnoista, loma-asunnoista ja maaomaisuudesta.

Lähteet: Tilastokeskus, Kuntaliitto.

Yritysten ja yhteisöjen verokannat 1975–2014 (prosenttia)

Yhteisöverokantaa on viime vuosina alennettu, kun yritysten työllistämistä ja kilpailukykyä on pyritty parantamaan. Yhteisövero aleni 26 prosentista 24,5:een (2012) ja edelleen 20 prosenttiin (2014).

Vielä roimemmin yhteisöveroa alennettiin vuosina 1985–1992. Tuolloin yhteisövero laski asteittain kaikkiaan 24 prosenttiyksikköä 43 prosentista 19 prosenttiin.

Yritysten keskimääräiset välilliset työvoimakustannukset eli työnantajan sosiaalivakuutusmaksut ovat viime vuosina olleet loivassa nousussa. Vuosina 2009–2010 välillisiä työvoimakustannuksia alensi kansaneläkemaksun poistuminen.

Lähteet: Valtiovarainministeriö, Tilastokeskus.

Keskeiset veroasteet

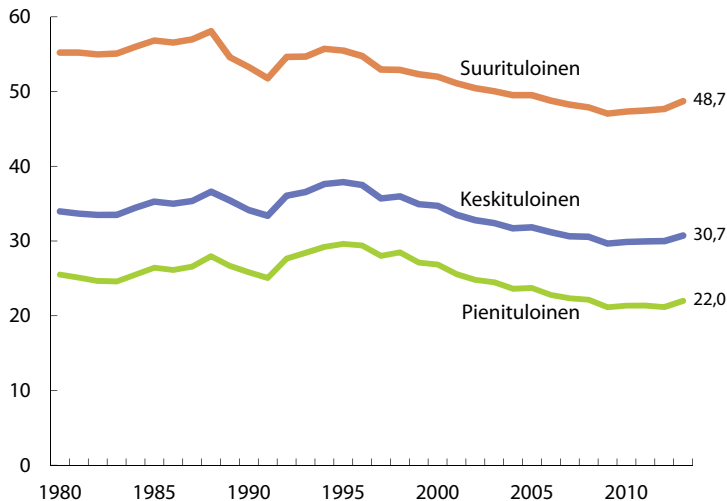
Veroaste kertoo, mikä osuus veron kohteesta todellisuudessa maksettiin verona. Yksittäisten verolajien veroasteet kuvaavat todellista verorasitusta tarkemmin kuin nimelliset veroprosentit.

Veroaste lasketaan suhteuttamalla verokertymä kyseisen veron veropohjaan. Veroasteesta puhutaan myös efektiivisenä verona.

Kun veroaste nousee veropohjan kasvaessa, kyse on progressiivisesta verotuksesta (ks. s. 27 ja 28). Tämä näkyy esimerkiksi valtion ansiotuloverotuksessa, kun palkkasumman kasvaminen johtaa korkeampaan veroasteeseen.

Koko kansantalouden kokonaisveroaste (s. 36) lasketaan suhteuttamalla kaikkien pakollisten veronluonteisten maksujen vuosikertymä bruttokansantuotteeseen. Vahvan talouskasvun aikana veroaste tyypillisesti nousee ja heikon talouskehityksen oloissa laskee.

Pieni-, keski- ja suurituloisen palkansaajan tuloveroasteet 1980–2013 (prosenttia ansiotuloista)

Työn verotus on kiristynyt kaikissa tuloluokissa viime vuosina.

Vuonna 2013 suurituloisen tuloveroaste oli noin 49 prosenttia, keskituloisen 31 prosenttia ja pienituloisen 22 prosenttia.

Ennen talouskriisiä (2008–) tuloveroasteet olivat laskussa, ja tuntuvimmin laski pienituloisten tuloverotus.

Laskelma huomioi verot ja sosiaalivakuutusmaksut suhteessa verotettaviin tuloihin sekä perusvähennykset. Pienituloisen tuloksi on arvioitu 60 prosenttia palkansaajan keskitulosta ja suurituloisen tuloksi neljä kertaa keskitulo.

Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

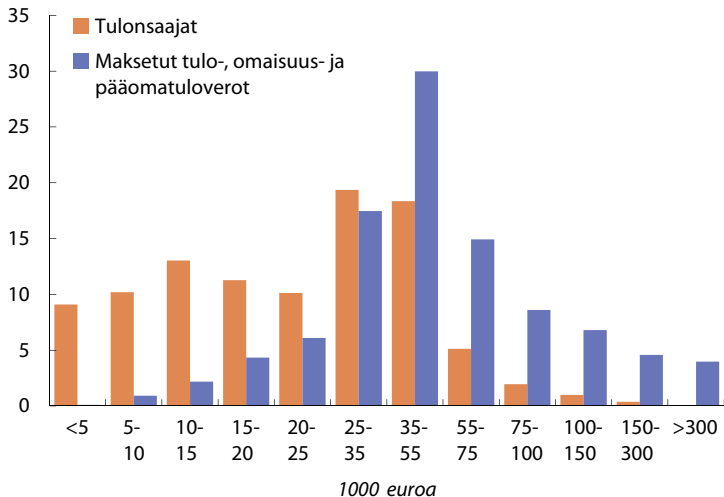
Kotitalouksien maksamat verot tuloluokittain 2013 (prosenttia)

Kotitaloudet maksoivat ansiotulo-, omaisuus- ja pääomatuloveroja noin 28 miljardia euroa vuonna 2013. Valtion tuloverotus on progressiivista eli mitä suuremmat ansiotulot, sitä korkeampi veroprosentti.

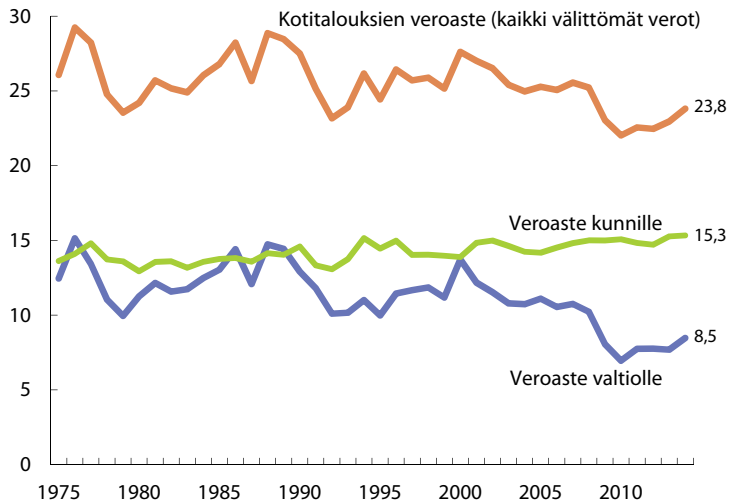
Yli 100 000 euroa vuodessa tienanneet maksoivat kaikista henkilöiden maksamista tuloveroista 15,5 prosenttia (3,6 miljardia euroa). Heitä oli 67 000 eli 1,5 prosenttia kotitalouksista.

Keskituloiset kotitaloudet maksoivat tuloveroista 47,5 prosenttia (11,2 miljardia euroa). Keskituloisten vuositulot olivat 25 000–55 000 euroa, ja heitä oli 1,7 miljoonaa eli 38 prosenttia kotitalouksista.

Lähde: Verohallinto.

Kotitalouksien veroaste 1975–2014 (prosenttia ansiotuloista)

Kotitalouksien veroaste eli ansiotulo-, pääomatulo- ja omaisuusverojen osuus ansiotuloista on vaihdellut 23 ja 30 prosentin välillä. Yleensä veroaste laskee talouskriiseissä (kuten 2008–), kun työllisyys heikkenee ja pääomatulot vähenevät.

Valtion veroaste oli pitkään laskussa, mutta vuodesta 2012 valtion tuloverotus on kiristynyt.

Kunnallisveroaste on ollut tasaisessa nousussa. Lisäksi vuonna 1993 otettiin käyttöön kiinteistövero.

Omaisuus- ja pääomatuloverojen osuus kotitalouksien maksamista valtion välittömistä veroista oli noin 35 prosenttia vuonna 2014.

Lähde: Tilastokeskus.

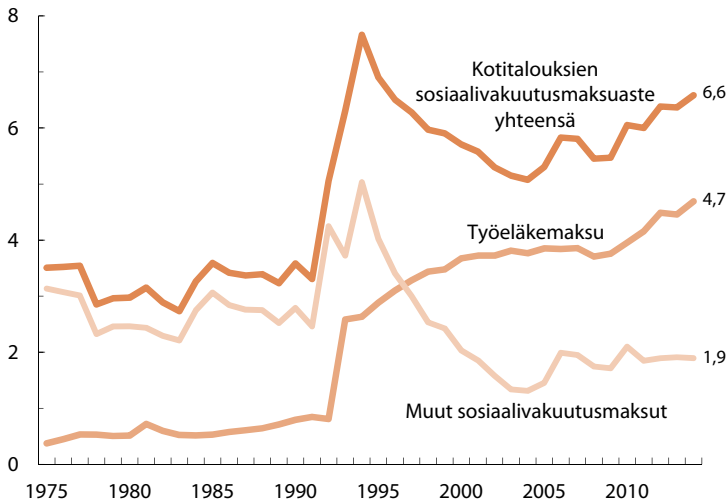
Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2014 (prosenttia ansiotuloista)

Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksuaste on miltei kaksinkertais-
tunut vuodesta 1975. Sosiaaliva-
kuutusaste kuvaa työeläke-, työttö-
myys- ja sairausvakuutusmaksujen
osuutta ansiotuloista.

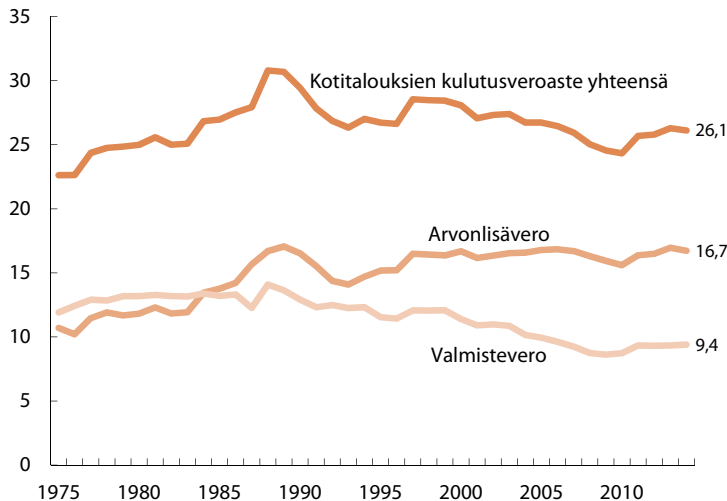
Sosiaalivakuutusmaksuaste on
noussut etenkin talouskriisien
aikana (1990–1993 ja 2008–), kun
sosiaalimenot ovat kasvaneet.

Myös eläkekustannusten kasvu on
nostanut sosiaalivakuutusmaksuas-
tetta, kun palkkatuloista perittäviä
työeläkemaksuja on korotettu.

Lähde: Tilastokeskus.

Kotitalouksien kulutusveroaste 1975–2014 (prosenttia yksityisistä kulutusmenoista)

Kotitalouksien kulutusveroaste oli 26,1 prosenttia vuonna 2014. Arvonlisä- ja valmisteverojen osuus kulutusmenoista on hieman noussut viime vuosina.

Huipussaan kulutusveroaste oli yli 30 prosenttia 1980-luvun lopulla velkavetoisen kulutusjuhlan aikaan.

Viime vuosikymmeninä kulutusveroissa on tapahtunut selkeä rakennemuutos, kun valmisteverojen tuoton osuus on vähentynyt ja arvonlisäveron noussut.

EU-jäsenyys vuonna 1995 laski tullituloja ja valmisteverojen osuutta. Samalla arvonlisäverotus kiristyi, kun veropohja laajeni kattamaan rakentamisen ja yksityiset palvelut.

Lähde: Tilastokeskus.

Esimerkkejä kulutusverosta tietyissä tuotteissa 2014 (prosenttia hinnasta)

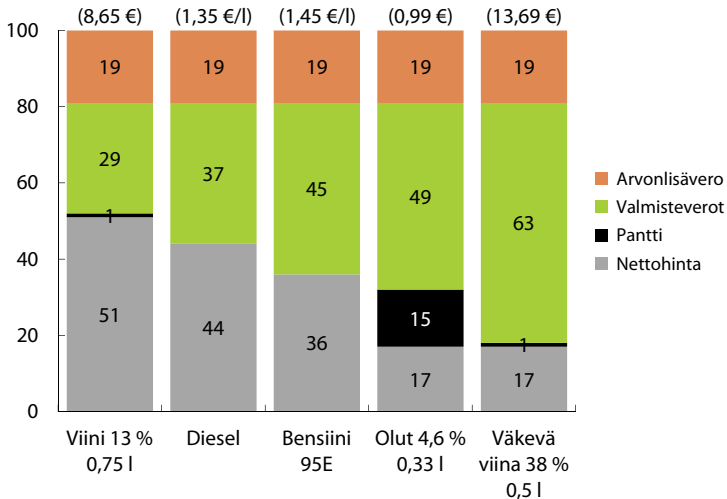
Arvonlisä- ja valmisteverot siirtyvät kuluttajan maksettaviksi tuotteiden hinnoissa. Valmisteverot vaikuttaa etenkin alkoholin ja energian hintoihin.

Esimerkkituotteissa suurin verojen osuus on väkevässä alkoholissa. Koskenkorva-pullon verollisesta hinnasta jopa 63 prosenttia on valmisteveroa ja 19 prosenttia arvonlisäveroa.

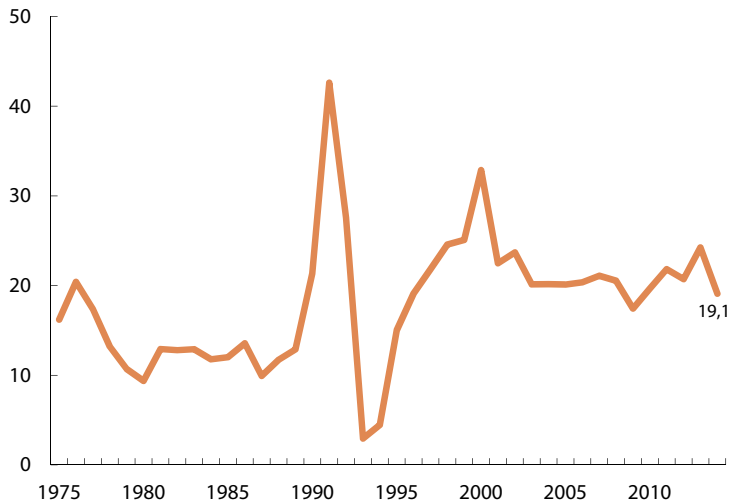
Polttoaineidenkin hinnoista yli puolet on veroja. Bensiinin valmistevero on 8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin dieselin.

Yleinen 24 prosentin arvonlisävero näkyy tuotteiden verollisissa hinnoissa noin 19 prosentin osuutena.

Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

Yritysten ja yhteisöjen tuloveroaste 1975–2014 (prosenttia voitoista)

Yhteisöveroaste on pysynyt melko vakaana talouskriisissä (2008–), vaikka yritysten voitot ovat lähes puolittuneet. Vuonna 2014 yritykset maksoivat yhteisöveroa noin 19 prosenttia voitoistaan*.

Viime vuosikymmeninä yhteisöveroaste on vaihdellut huomattavasti. Alimmillaan yhteisöveroaste oli 2,9 prosenttia lamavuonna 1993. Huijussa 42,6 prosentissa se kävi vuonna 1991.

1990-luvun lopulla yritysveron tuotto kääntyi nousuun, kun verokantaa alennettiin ja yritysten voitot kasvoivat.

* Kansantalouden tilinpidossa toimintaylijäämä.

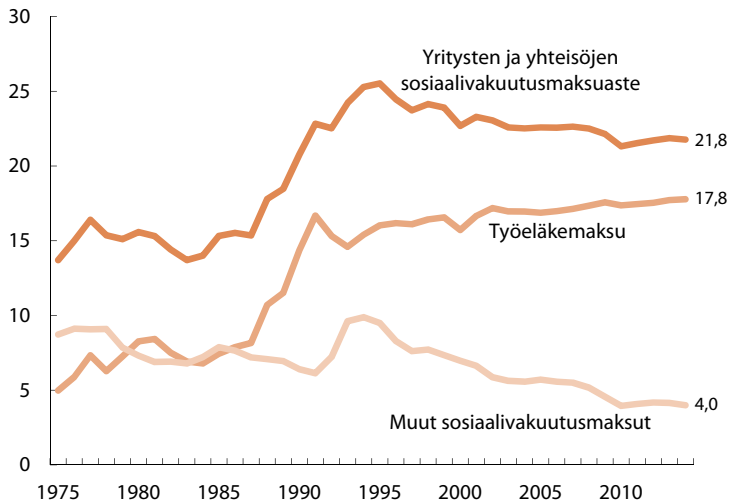
Lähde: Tilastokeskus.

Yritysten ja yhteisöjen sosiaalivakuutusmaksuaste 1975–2014 (prosenttia palkoista)

Yritysten sosiaaliturvamaksujen osuus niiden maksamista palkoista oli lähes 22 prosenttia vuonna 2014. Sosiaalivakuutusmaksuaste on pysynyt melko vakaana talouskriisin aikana (2008–).

Vielä 2000-luvulla yritysten sosiaalivakuutusmaksuaste aleni tasaisesti. Sosiaalivakuutusmaksujen painopistettä siirrettiin työnantajilta työntekijöille, jotta työn teettämisen kustannusten nousu hidastuisi.

Lähde: Tilastokeskus.

Kansainvälistä vertailua

Yleisin kansainvälisissä verotusvertailuissa käytetty mittari on kansantalouden kokonaisveroaste eli verojen ja veronluonteisten maksujen osuus bruttokansantuotteesta. Veroaste havainnollistaa myös julkisen sektorin kokoa kansantaloudessa (ks. s. 36).

Toinen yleisesti käytetty kansainvälinen mittari on verokiila (s. 38). Verokiila kuvaa työhön kohdistuvien verojen ja veronluonteisten maksujen kokonaismäärän. Työnantajalle verokiila kertoo työn teettämisen verokustannukset.

Kun verokiila on korkea, työntekijän puhtaana käteen saama nettopalkka (kulutukseen käytettävä osuus) jää pieneksi samalla kun tuotteiden ja palveluiden hinnat ovat korkeita. Korkeaa verokiilaa pidetään haitallisena työllisyydelle, ja se kannustaa verojen kiertoon.

Työhön kohdistuvaa verotusta kuvaa myös rajaveroaste eli marginaaliveroaste (s. 39). Se mittaa lisäänsioiden verorasitusta. Korkea rajaveroaste vähentää halukkuutta esimerkiksi tehdä lisätyötä tai hankkia lisäkoulutusta.

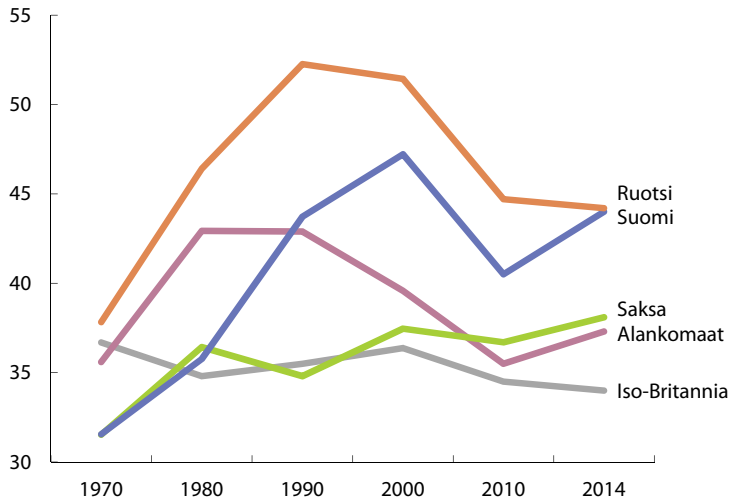
Kansantalouden veroaste eräissä EU-maissa 1970–2014 (prosenttia BKT:sta)

Kokonaisveroaste eli verojen ja veronluontoisten maksujen osuus BKT:sta on Suomessa korkeampi kuin keskeisissä kilpailijamaissamme ja Britanniassa. Vuonna 2014 veroasteemme oli 44 prosenttia.

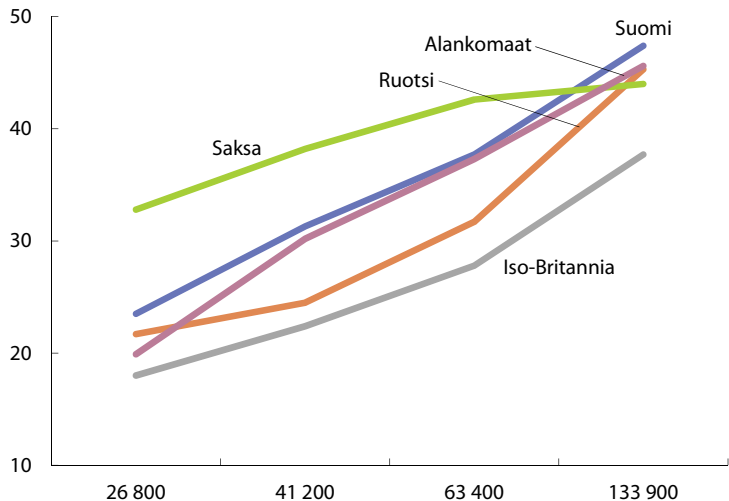
Eurokriisin aikana (2010–) veroaste on kääntynyt nousuun kaikissa EU-maissa paitsi Britanniassa ja Ruotsissa. 2000-luvulla veroasteen laskua kiihdytti kansainvälinen verokilpailu.

Lähteet: OECD, Eurostat.

Kokonaisveroaste v. 2014	%
Ruotsi	44,2
Suomi	44,0
Saksa	38,1
Alankomaat	37,3
Iso-Britannia	34,0

Perheettömän palkansaajan tuloverotus eräissä EU-maissa 2014 (prosenttia ansiotuloista)

Palkkaverotus on Suomessa kansainvälisesti verraten kireää. Jyrkkä progressio nostaa meillä etenkin suurituloisten tuloveroasteen korkeaksi.

Yli 130 000 euroa vuodessa ansaitsevien ansiotulojen verotus on Suomessa 2,1–10,0 prosenttiyksikköä kireämpää kuin keskeisissä kilpailijamaissamme ja Britanniassa.

Ruotsi verottaa myös keskituloisia 40 000–60 000 euroa tienäviä noin 7 prosenttiyksikköä kevyemmin kuin Suomi.

Pienituloisten tuloveroaste on Ruotsissa ja Alankomaissa pienempi kuin meillä, mutta Saksassa jopa 9,3 prosenttiyksikköä korkeampi.

Lähde: Veronmaksajain Keskusliitto.

Palkansaajan verokiila eräissä EU-maissa 2000–2014 (prosenttia työvoimakustannuksista)

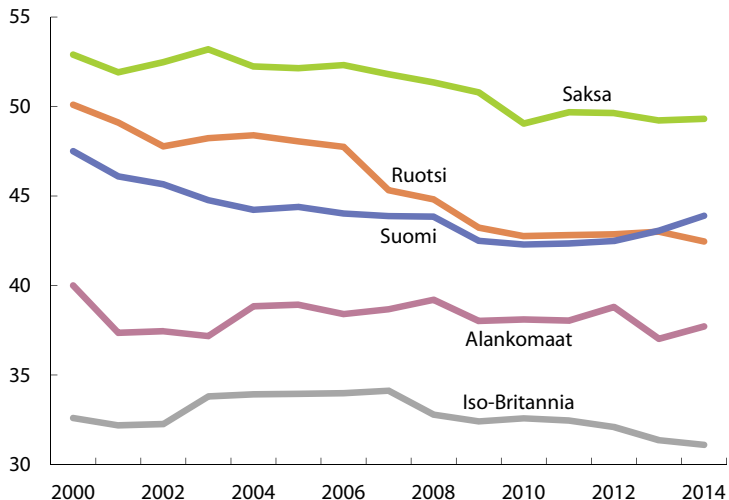
Palkansaajan verokiila eli tuloverojen ja sosiaalivakuutusmaksujen osuus työvoimakustannuksista on Suomessa jotakuinkin eurooppalaisella keskitasolla.

Keskituloisen verokiila on Suomessa leventynyt talouskriisin aikana (2008–). Kilpailijamaissamme se on lähinnä laskenut.

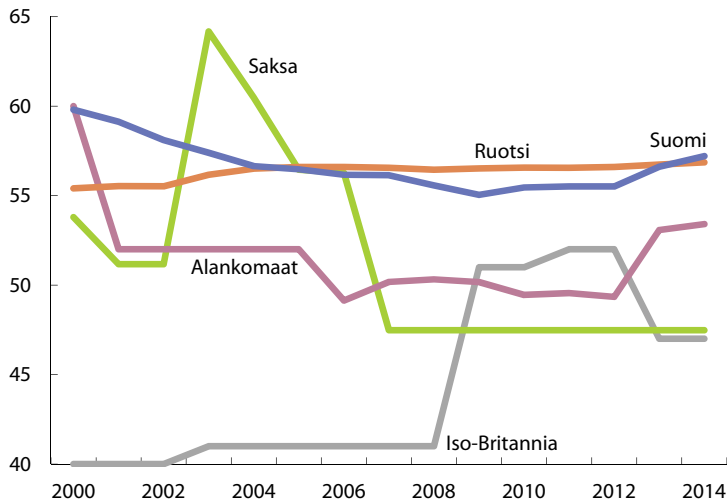
Lähde: OECD.

Keskituloisen verokiila v. 2014

	%
Saksa	49,3
Suomi	43,9
Ruotsi	42,5
Alankomaat	37,7
Iso-Britannia	31,1

Palkansaajan korkein rajaveroaste eräissä EU-maissa 2000–2014 (prosenttia lisätulosta)

Palkansaajan rajaveroaste on Suomessa EU-maiden korkeimpia.

Meillä palkansaaja maksaa 100 euron palkankorotuksesta veroja ja sosiaalivakuutusmaksuja automaattisten vähennysten jälkeen korkeimmillaan 57,20 euroa, kun vuositulot ylittävät 77 000 euroa.

Saksassa korkein rajaveroaste on 47,5 prosenttia, ja sitä sovelletaan vasta yli 270 000 euron tuloihin.

Lähde: OECD.

Rajaveroaste v. 2014	%
Suomi	57,2
Ruotsi	56,9
Alankomaat	53,4
Saksa	47,5
Iso-Britannia	47,0

Yleinen arvonlisäverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014 (prosenttia)

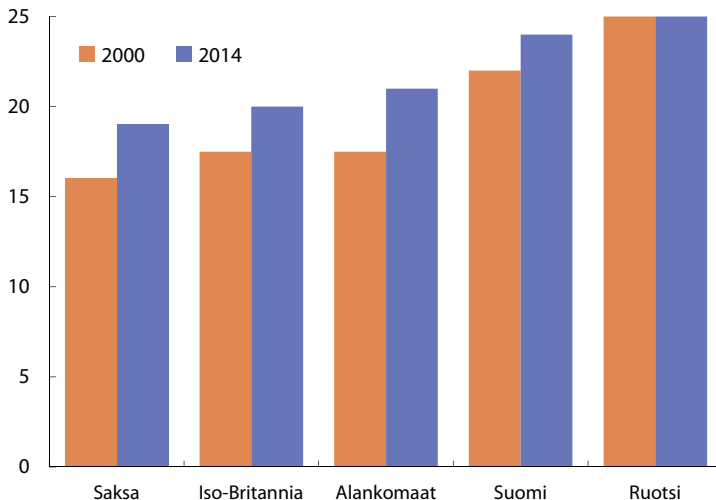
Kulutuksen verotus on meillä kireämpää kuin eurooppalaisissa kilpailijamaissamme. Vain Ruotsissa yleinen arvonlisäverokanta oli vuonna 2014 korkeampi kuin Suomessa.

Taluskriisi (2008–) on kiristänyt arvonlisäveroverotusta useimmissa EU-maissa, kun valtiot ovat paikanneet julkisen talouden alijäämää veronkorotuksilla.

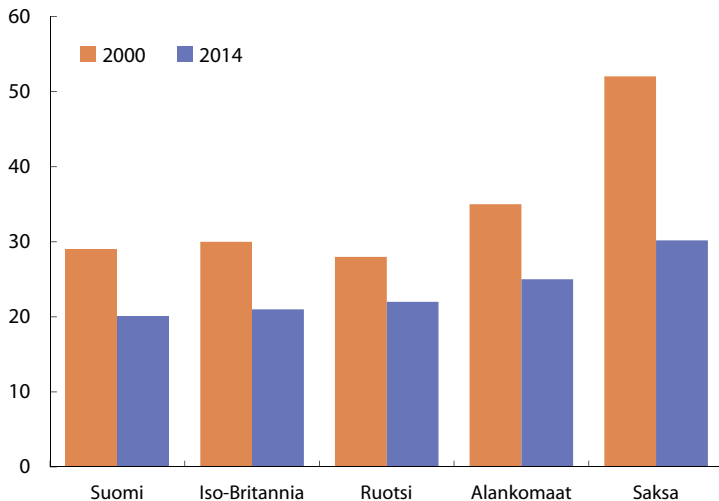
Lähde: OECD.

Yleinen arvonlisävero v. 2014 %

Ruotsi	25
Suomi	24
Alankomaat	21
Iso-Britannia	20
Saksa	19

Yritysten ja yhteisöjen tuloverokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014 (prosenttia)

Yritysten tuloverorasitusta on kevennetty useissa maissa viime vuosikymmenen aikana.

Eniten yhteisöveroa on alentanut Saksa, jossa verokanta on laskenut yli 21 prosenttiyksikköä 30 prosenttiin. Suomessa yhteisöveroa on alennettu 9 prosenttiyksikköä.

Vuonna 2014 yritysten tuloverokanta oli Suomessa 20 prosenttia, samoin Britanniassa.

Lähde: OECD.

Yritysten tulovero v. 2014	%
Saksa	30,2
Alankomaat	25,0
Ruotsi	22,0
Iso-Britannia	20,0
Suomi	20,0

Pörssiosinkojen verokanta eräissä EU-maissa 2000 ja 2014 (prosenttia)

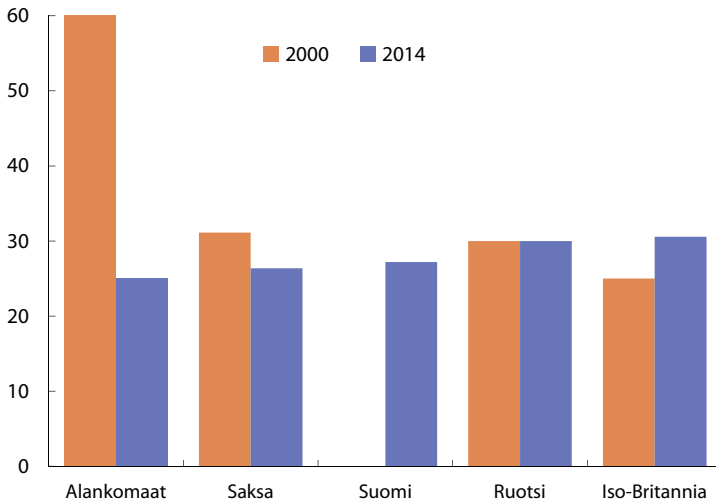
Pääomatulojen verotusta on Suomessa viime vuosina kiristetty. Myös Britanniassa osinkojen verotus on kiristynyt, mutta kilpailijamaissamme Alankomaissa ja Saksassa osinkoveroja on alennettu.

Vuonna 2014 yli 40 000 euron pörssiosinkojen verokanta oli Suomessa 27,2 prosenttia. Vuoteen 2005 käytössä ollut yhtiöveron hyvitysjärjestelmä teki käytännössä osingot verottomiksi.

Lähde: OECD.

Pörssiosinkojen vero v. 2014 %

Iso-Britannia	30,6
Ruotsi	30,0
Suomi	27,2
Saksa	26,4
Alankomaat	25,0

Liite: Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2014 (mrd. euroa)

Myynti- ja maksutulot	15,557		
Markkinatuotos	11,225	– työttömyysvakuutus	0,378
Tuotos omaan käyttöön	2,134	– muut	0,242
Maksutulot	2,198		
Omaisuuksut	6,636	Yritysten ja yhteisöjen tulo- ja omaisuusvero	4,895
– korot	2,234	– valtio	2,433
– osingot	2,490	(josta Yleisradiomaksu)	0,020
– muut	1,912	– paikallishallinto	1,412
		– kirkko	0,111
		– kiinteistövero	0,742
		– pankkivero	0,138
		– päästökaupparamaksut	0,059
Kotitalouksien tuloverot valtiolle	10,497	Yritysten ja yhteisöjen sosiaalivakuutusmaksut	18,179
– ansiotulovero	6,846	– työeläkemaksu	14,627
(josta Yleisradiomaksu)	0,493	– sairausvakuutusmaksu	1,696
– perintö- ja lahjavero	0,499	– työttömyysvakuutus	1,524
– varainsiirtovero	0,708	– muut (vapaaehtoiset)	0,332
– korkotulojen lähdevero	0,142		
– pääomatulovero (osingoista, vuokratuloista, myyntivoitoista)	2,302	Arvonlisävero	18,842
		– alennettu verokanta (mm. kirjat, lehdet, lääkkeet) 10 %	0,847
Kotitalouksien tuloverot kunnille	19,003	– alennettu verokanta (mm. elintarvikkeet) 14 %	2,708
– kunnallisvero	18,233	– yleinen verokanta 24 %	15,287
– kiinteistövero	0,770		
Kotitalouksien sosiaalivakuutusmaksut	8,395	Valmisteverot	10,386
– työeläkemaksu	5,812	Ajoneuvoverot	1,830
– sairausvakuutusmaksu	1,963	– ajoneuvovero	0,914
		– auto- ja moottoripyörävero	0,916

Liite: Julkisyhteisöjen tulot vuonna 2014 (mrd. euroa)

Alkoholijuomaverot	1,381
– etyylialkoholi	0,454
– olut	0,581
– viini ja muut	0,346
Apteekkimaksut	0,158
Arpajaisvero	0,218
Energiaverot	3,850
– bensiini	1,253
– diesel	1,285
– sähkö	0,943
– muut	0,369
Eräiden juomapakkausten valmistevero	0,014
Hirvilupamaksut	0,004
Jätevero	0,044
Kalastuksenhoitomaksut	0,006
Koiravero	0,001
Lästimaksut	0,001
Makeisverot	0,257
– makeiset	0,099
– jäätelö	0,043
– virvoitusjuomat	0,115

Palosuojamaksu	0,011
Pilkintämaksut	0,003
Raha-automaattiyhdistyksen voittovarot	0,422
Ratavero	0,018
Riistanhoitomaksut	0,010
Tupakkaverot	0,788
– savukkeet	0,706
– muut tupakkatuotteet	0,082
Vakuutusmaksuvero	0,750
Varmuusvarastointimaksu	0,043
Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot	0,541
Ydinenergiatutkimusmaksu	0,008
Öljyjätემaksu	0,003
Öljysuojamaksu	0,025
Julkisyhteisöjen muut tulot	0,636
– tulonsiirrot	0,468
– pääomasiirot	0,168
Julkisyhteisöjen tulot yhteensä	113,026

Lähteet: Tilastokeskus, Valtiovarainministeriö.

Aineisto

Julkisyhteisöjen kokonaistulot on saatu Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidosta. Tietoja välittömistä veroista on täydennetty Verohallinnon maksuunpanotilaston luvuilla.

Arvonlisäveron ja valmisteverojen erät aluerät on saatu valtiovarainministeriön vero-osastolta. Kansainvälisen verovertailun aineisto on poimittu Eurostatin ja OECD:n tietokannoista.

Julkisyhteisöjen tulolajeja kuvaavat aikasarjat on deflatoitu kuluttajahintaindeksillä, joten kuviot kertovat tulolajien määrällisen kehityksen. Myös bruttokansantuote kuvataan määrän kehityksenä.

Pääomatuloveroja ja kiinteistöveroja koskevat aikasarjat alkavat vuodesta 1993, koska nuo verolajit otettiin silloin käyttöön.

Lähteet

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA (2015): Verokone, verkkopalvelu, <http://www.totuusveroistasi.fi/>.

Eurostat (2013): Economy and finance: Government finances.

Haavisto, Ilkka (2015): Pitkät talkoot, EVA Arvio nro 6, 15.6.2015.

Kaseva, Hannu: Kruunu ottaa omansa – Viisi havaintoa kiristyvistä verotuksesta, EVA Analyysi nro 34, 27.1.2014.

Kirkko-Jaakkola, Mikael (2014): Kansainvälinen palkkaverovertailu 2014, Verotietoa 70, 13.11.2014.

OECD (2014): OECD Tax database.

Savolainen, Leena (2015): Verottaja kuluttajan kukkarolla – Kulutusverot meillä ja muualla, Verotietoa 72, 8.4.2015.

Tilastokeskus (2015): Kansantalouden tilinpito, PX-Web-tietokanta.

9 789516 128638

ISBN 978-951-628-638-2

Himoverotetaanko suomalaisia vai onko verotus aidosti keventynyt? Miten paljon valtio kerää veroja ja miten paljon kunnat? Entä mikä on kertymiltään tuottoisin vero?

EVA Fakta *Verojen kirja* kertoo, miten nimelliset veroprosentit ja todelliset veroasteet ovat kehittyneet vuodesta 1975. Aikasarjat on koonnut Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkija Hannu Kaseva.

eva
ELINKEINOELÄMÄN
VALTUUSKUNTA